

סיכון תפעולי

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	<u>מיקום בהוראת השעה*</u>	<u>נושא</u>
206-2	סעיף 644	הגדרת סיכון תפעולי
206-2	סעיפים 645-648	גישות המדידה
206-3	סעיפים 649-651	גישת האינדיקטור הבסיסי
206-5	סעיפים 652-654	הגישה הסטנדרטית
206-7	סעיפים 660-663	קריטריוני כשירות
206-8	סעיפים 663-ג-663א	הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית
		נספחים :
206-10	נספח 8	מיפוי קווי עסקים
206-13	נספח 8א'	חישוב הכנסה גולמית

* מסגרת עבודה למדידה והלימות הון (הוראת שעה), דצמבר 2008.

- א. הגדרת סיכון תפעולי**
644. סיכון תפעולי - כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בדבר "ניהול סיכון תפעולי".
- ב. גישות המדידה**
645. ההוראה מציגה שתי גישות לחישוב דרישות ההון בגין סיכון תפעולי לפי סדר עולה של תחכום ורגישות לסיכון: (i) גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA); (ii) הגישה הסטנדרטית (TSA).
646. הפיקוח על הבנקים מעודד תאגידי בנקאיים להתקדם בין הגישות האפשריות על ידי פיתוח מערכות ופרקטיקות (practices) מתוחכמות יותר למדידת סיכון תפעולי. קריטריוני הכשירות של הגישה הסטנדרטית מוצגים להלן.
647. הפיקוח על הבנקים מצפה מתאגידי בנקאיים פעילים ברמה הבינ"ל ותאגידי בנקאיים שלהם חשיפה משמעותית לסיכון תפעולי, לעשות שימוש בגישה מתוחכמת יותר מגישת האינדיקטור הבסיסי והמתאימה לפרופיל הסיכון שלהם⁹⁸.
- תאגיד בנקאי יהיה רשאי ליישם את גישת האינדיקטור הבסיסי אם הוא מקיים את שני התנאים הבאים: ההון העצמי שלו קטן מ- 4 מיליארדי ש"ח, והיחס בין יתרת הנכסים בחו"ל לבין סך הנכסים, והיחס בין ההכנסה השנתית מחו"ל לבין סך ההכנסה השנתית, קטן מ-10%;
- תאגיד בנקאי לא יורשה להשתמש בגישת האינדיקטור הבסיסי עבור חלק מפעילותו ובגישה הסטנדרטית עבור פעילויות אחרות. כלל זה יחול גם ברמת הקבוצה הבנקאית, על בסיס מאוחד.
- 647.א. תאגיד בנקאי המקצה הון בגין סיכוני אשראי באמצעות גישות מתקדמות (AIRB, FIRB) לא יורשה להקצות הון בגין הסיכון התפעולי באמצעות גישת האינדיקטור הבסיסי.
648. תאגיד בנקאי לא יהיה רשאי, ללא אישור המפקח, לחזור לגישה פשוטה יותר אחרי שאושרה לו גישה מתקדמת יותר. אולם, אם המפקח קובע שתאגיד בנקאי שעושה שימוש בגישה מתקדמת אינו מקיים עוד את קריטריוני הכשירות לגישה זו, הוא יוכל לחייב את

⁹⁸ המפקח יסקור את דרישות ההון שהתקבלו לפי גישת הסיכון התפעולי בה השתמש התאגיד הבנקאי (בין אם גישת אינדיקטור בסיסי או גישה סטנדרטית לביסוס אמינות כללית, ובמיוחד בהשוואה לתאגידי באותה קבוצת ייחוס (Peer)). במקרה של חוסר אמינות, ישקול המפקח פעולה מתאימה במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (הערכת נאותות הלימות ההון).

התאגיד הבנקאי לחזור לגישה פשוטה יותר עבור חלק או עבור כל פעילויותיו, עד אשר יעמוד בתנאים שפירט המפקח לחזרה לגישה מתקדמת יותר.

הוראות מעבר

648א. תאגיד בנקאי שאינו עומד בתנאים שנקבעו בסעיף 647 לשימוש בגישת האינדיקטור הבסיסי, יורשה ליישם גישה זו עד ליום 31 בדצמבר 2012.

1. גישת האינדיקטור הבסיסי (The Basic Indicator Approach)

649. תאגידים בנקאיים המשתמשים בגישת האינדיקטור הבסיסי חייבים להחזיק הון בגין סיכון תפעולי השווה לאחוז קבוע (המסומן אלפא) של הכנסה שנתית גולמית חיובית ממוצעת לשלוש השנים הקודמות. סכומים עבור כל שנה שבה ההכנסה השנתית הגולמית היא שלילית או שווה לאפס לא ייכללו הן במונה והן במכנה לצורך חישוב הממוצע⁹⁹. הדרישה תתבטא כדלהלן:

$$K_{BIA} = [\sum (GI_{1...n} \times \alpha)] / n$$

כאשר:

K_{BIA} = דרישת ההון לפי גישת האינדיקטור הבסיסי.

GI = הכנסה שנתית גולמית, כאשר היא חיובית, בשלוש השנים האחרונות.

N = מספר השנים מתוך שלוש השנים הקודמות שבהן ההכנסה הגולמית היא חיובית.

$\alpha = 15\%$, שנקבע ע"י וועדת באזל, קושר בין רמת ההון הנדרשת לבין האינדיקטור GI .

הכנסה גולמית ממוצעת של שלוש השנים האחרונות תחושב על בסיס הדוחות הכספיים המבוקרים/הסקורים ב-12 הרבעונים האחרונים. כאשר הדוחות המבוקרים/הסקורים אינם זמינים, יורשו התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש באומדנים, באישור מראש של המפקח.

דוגמה לחישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת ה- BIA :

- הכנסה גולמית חיובית של 25 ש"ח בכל רבעון מ-8 הרבעונים הראשונים.
- הכנסה גולמית שלילית של 5 ש"ח בכל רבעון מ-4 הרבעונים האחרונים.
- הכנסה גולמית ממוצעת תהיה 100 ש"ח, מחושבת כ-200 ש"ח (סך ההכנסה החיובית ב-8 הרבעונים הראשונים) מחולקת ל-8 רבעונים חיוביים ומוכפלת ב-4 (כדי להתאימה לחישוב שנתית).

⁹⁹ אם הכנסה גולמית שלילית מעוותת את הדרישות להון מזערי, המפקח ישקול פעולה פיקוחית מתאימה במסגרת הוראה מס' 211 (הערכת נאותות הלימות הון).

650. הכנסה גולמית מוגדרת כהכנסת ריבית נטו בתוספת הכנסה נטו שלא מריבית¹⁰⁰. הכוונה שממדיד זה:

- (i) לא ינוכו הפרשות כלשהן (לדוגמה: עבור ריבית שטרם שולמה);
- (ii) לא ינוכו הוצאות תפעוליות, לרבות תשלומים (fees) ששולמו לספקי שירותי מיקור חוץ¹⁰¹;
- (iii) לא ייכללו רווחים/הפסדים שהוכרו ממכירת ני"ע מהתיק הבנקאי¹⁰² (securities in the banking book); ו-
- (iv) לא ייכללו פריטים מיוחדים או לא רגילים (extraordinary or irregular) וגם הכנסות הנובעות מביטוח.

651. בטל.

651א. פעילות שנרכשה ופעילות שהופסקה/נמכרה

פעילות שנרכשה - הקצאת הון בגין פעילות שנרכשה תבוצע על ידי הוספת הנתונים ההיסטוריים של ההכנסה הגולמית מהפעילות שנרכשה לנתונים ההיסטוריים של ההכנסה הגולמית ב-12 הרבעונים האחרונים של התאגיד הבנקאי, בהסתמך על דוחות מבוקרים/סקורים. כאשר דוחות מבוקרים/סקורים כאמור אינם זמינים, יורשו התאגידים הבנקאיים לעשות שימוש באומדנים, באישור מראש של המפקח.

פעילות שהופסקה/נמכרה - אין להפחית הכנסה גולמית היסטורית מחישוב ממוצע ההכנסה הגולמית ב-12 הרבעונים האחרונים בגין הפעילות שהופסקה/נמכרה. כלומר יש לכלול הכנסה מהפעילות ברבעונים הקודמים בחישוב ההכנסה הגולמית. יובהר שבמידה ומתקבלת הכנסה נוספת מהפעילות לאחר הפסקתה/ מכירתה, תיכלל הכנסה זו בחישוב ההכנסה הגולמית.

¹⁰⁰ ראה אופן חישוב ההכנסה הגולמית בנספח ב'.

¹⁰¹ בניגוד לתשלומים ששולמו עבור שירותי מיקור חוץ, תקבולים שהתקבלו ע"י תאגידים בנקאיים שהעניקו שירותי מיקור חוץ ייכללו בהגדרת הכנסה גולמית.

¹⁰² רווחים/הפסדים שהוכרו מני"ע שסווגו כ"מוחזקים לפדיון" ו"זמינים למכירה", שבדרך כלל מהווים פריטים של התיק הבנקאי (למשל לפי סטנדרטים חשבונאיים מסוימים), גם הם לא ייכללו בהגדרת הכנסה גולמית.

2. **הגישה הסטנדרטית (The Standardized Approach)** ^{103,104}

652. לפי הגישה הסטנדרטית פעילויות תאגידיים בנקאיים מחולקות לשמונה קווי עסקים : מימון תאגידיים (corporate finance), סחר ומכירות (trading & sales), בנקאות קמעונאית (retail banking), בנקאות מסחרית (commercial banking), תשלומים וסילוקין (payment & settlement), שירותי סוכנות (agency services), ניהול נכסים (asset management), ותיווך קמעונאי (retail brokerage). קווי העסקים מוגדרים בפירוט בנספח א'.

653. בכל קו עסקים, הכנסה גולמית היא אינדיקטור המשמש כאומדן קירוב (proxy) להיקף של פעילות עסקית ולכן גם כאומדן סביר להיקף (likely scale) החשיפה לסיכון תפעולי בכל אחד מקווי עסקים אלו. דרישת ההון עבור כל קו עסקים מחושבת ע"י הכפלת הכנסה גולמית בגורם (המסומן בטא) המוקצה לקו עסקים זה. בטא משמשת כקרום ליחס לרוחב הענף (industry-wide), בין ההפסד מסיכון תפעולי שבו התנסו בקו עסקים נתון ובין הרמה הכוללת של הכנסה גולמית עבור קו עסקים זה. יש לציין כי בגישה הסטנדרטית הכנסה גולמית נמדדת עבור כל קו עסקים, ולא עבור התאגיד כולו, לדוגמה, במימון תאגידיים, האינדיקטור הוא ההכנסה הגולמית שנוצרה בקו העסקים של מימון תאגידיים.

654. סך כל דרישת ההון מחושבת כממוצע של שלוש שנים של חיבור פשוט של דרישות ההון הפיקוחי עבור כל אחד מקווי העסקים בכל שנה. בכל שנה נתונה, דרישות הון שליליות (הנובעות מהכנסה גולמית שלילית) בכל קו עסקים יוכלו לקזז דרישות הון חיוביות בקווי עסקים אחרים ללא הגבלה.¹⁰⁵ אולם, כאשר דרישת ההון הכוללת עבור כל קווי העסקים בשנה נתונה הינה שלילית, אזי יירשם אפס במונה בגין שנה זו.¹⁰⁶ סך דרישת ההון תבוטא כדלהלן :

$$K_{TSA} = \{ \sum_{years\ 1-3} \max[\Sigma (GI_{1-8} \times \beta_{1-8}), 0] \} / 3$$

כאשר :

$$= K_{TSA} \text{ דרישת ההון לפי הגישה הסטנדרטית.}$$

$$= GI_{1-8} \text{ הכנסה גולמית שנתית בשנה נתונה, כפי שהוגדרה לעיל בגישת האינדיקטור הבסיסי, עבור כל אחד משמונת קווי העסקים.}$$

$$= \beta_{1-8} \text{ אחוז קבוע שנקבע ע"י וועדת באזל, הקושר את רמת ההון הנדרש לרמה של הכנסה גולמית לכל אחד משמונת קווי העסקים. ערכי הבטא מפורטים להלן.}$$

¹⁰³ ועדת באזל מתכוונת לשקול שנית את הכיול של גישת האינדיקטור הבסיסי והגישה הסטנדרטית כאשר נתונים נוספים הרגישים לסיכון יהיו זמינים כדי לבצע כיול. כל כיול חוזר מעין זה אינו מיועד להשפיע משמעותית על הכיול הכוללני של רכיב הסיכון התפעולי לצורך דרישת ההון המזערית.

¹⁰⁴ הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (The Alternative Standardised Approach) - ראה סעיף 663א.

¹⁰⁵ בוטל.

¹⁰⁶ כמו בגישת האינדיקטור הבסיסי, אם הכנסה גולמית שלילית מעוותת את דרישת ההון המזערית לפי הגישה הסטנדרטית, המפקח ישקול פעולה פיקוחית מתאימה במסגרת הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 211 (הערכת נאותות הלימות ההון).

גורמי בטא	קווי עסקים
18%	מימון תאגידיים (β_1)
18%	סחר ומכירות (β_2)
12%	בנקאות קמעונאית (β_3)
15%	בנקאות מסחרית (β_4)
18%	תשלומים וסילוקין (β_5)
15%	שרותי סוכנות (β_6)
12%	ניהול נכסים (β_7)
12%	תווך קמעונאי (β_8)

הכנסה גולמית ממוצעת של שלוש השנים האחרונות תחושב על בסיס הדוחות הכספיים המבוקרים/הסקורים ב-12 הרבעונים האחרונים. כאשר הדוחות המבוקרים אינם זמינים, יורשו התאגידיים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי לעשות שימוש באומדנים, באישור מראש של המפקח.

ראה אופן חישוב ההכנסה הגולמית בנספח ב'.

פעילות שנרכשה ופעילות שהופסקה/ נמכרה, תטופל כאמור בסעיף 651א לעיל.

דוגמה לחישוב הקצאת ההון לפי הגישה הסטנדרטית :

קווי עסקים	בטא	הכנסה גולמית לרבעון	דרישת הון
מימון תאגידיים	18%	90	16.2
סחר ומכירות	18%	80	14.4
בנקאות קמעונאית	12%	100	12.0
בנקאות מסחרית	15%	-20	-3.0
תשלומים וסילוקין	18%	50	9.0
שרותי סוכנות	15%	42	6.3
ניהול נכסים	12%	60	7.2
תווך קמעונאי	12%	70	8.4
סה"כ			70.5

סה"כ דרישת ההון ליתר 10 רבעונים הסתכמה ל- 60 בכל אחד, וברבעון נוסף ל- 10.

סך דרישת ההון תסתכם ל :

$$[(70.5+10 \times 60+0)/12] \times 4 = 223.5$$

גישות מדידה מתקדמות .3

בטל. .655 - .659

ג. קריטריוני כשירות

1. הגישה הסטנדרטית¹⁰⁷

660. ליקויים מהותיים ביישום הוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בדבר "ניהול סיכונים תפעוליים" עלולים לפגוע בכשירות תאגיד בנקאי ליישום הגישה הסטנדרטית.

661. המפקח רשאי לעמוד על כך שתהיה תקופת ניטור התחלתית לגישה הסטנדרטית לפני שייעשה בה שימוש לצורכי הון פיקוחי.

662. תאגיד בנקאי חייב לפתח מדיניות ספציפית ושיהיו לו קריטריונים מתועדים למיפוי הכנסה גולמית עבור קווי עסקים ופעילויות קיימים למסגרת הסטנדרטית. חובה לסקור את הקריטריונים ולהתאים אותם לשינויים או לפעילויות עסקיות חדשות, לפי הצורך. העקרונות למיפוי קווי עסקים מובאים בנספח א'.

663. תאגיד בנקאי המשתמש בגישה הסטנדרטית יעמוד בקריטריונים המפורטים להלן¹⁰⁸ :
 א. לתאגיד בנקאי חייבת להיות מערכת ניהול סיכונים תפעוליים, תוך הקצאת תחומי אחריות ברורים לפונקצית ניהול הסיכון התפעולי כמפורט בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 350 בדבר "ניהול סיכונים תפעוליים".

ב. כחלק מהמערכת הפנימית להערכת הסיכון התפעולי של התאגיד הבנקאי, התאגיד הבנקאי חייב לעקוב (track) באופן שיטתי אחר נתונים רלבנטיים של סיכון תפעולי, לרבות הפסדים מהותיים לפי קו עסקים.

ג-ה. בטל.

ו. חובה שמערכת הערכת הסיכון התפעולי של תאגיד בנקאי (לרבות תהליכי התיקוף הפנימיים) תהיה נתונה לסקירה שגרתית של רואי חשבון חיצוניים (external auditors).

¹⁰⁷ בטל.

¹⁰⁸ בטל.

ד. הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (Alternative Standardized Approach)

663א. לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA), דרישת ההון לסיכון תפעולי תחושב כדלקמן:

א. עבור קו העסקים בנקאות קמעונאית - יתרת הלוואות ומקדמות – מוכפלת ב- 3.5% - מחליפה את ההכנסה הגולמית כאינדיקטור החשיפה. אומדן הכנסה זה יוכפל ב- 12%, בדומה לגישה הסטנדרטית.

ב. עבור קו העסקים בנקאות מסחרית - יתרת הלוואות ומקדמות - מוכפלת ב- 3.5% - מחליפה את ההכנסה הגולמית כאינדיקטור החשיפה. אומדן הכנסה זה יוכפל ב- 15% בדומה לגישה הסטנדרטית.

ג. ההכנסה הגולמית בשאר ששת קווי העסקים תחושב במשותף, על ידי סכימת סעיפי רווח והפסד שאינם קשורים לקווי העסקים של בנקאות קמעונאית ומסחרית. הכנסה זו תוכפל ב-18%.

663ב. יתרת הלוואות והמקדמות (LA) תחושב לעניין זה כממוצע של סך הלוואות והמקדמות (לא משוקללי סיכון ולפני ניכוי הפרשות), ב- 12 הרבעונים האחרונים.

סך הלוואות והמקדמות בקו העסקים בנקאות קמעונאית מורכב מסך הסכומים שנמשכו בתיקי האשראי הבאים: קמעונאות, ישויות קטנות ובינוניות (SMEs) המטופלות כקמעונאיות וחייבים קמעונאיים שנרכשו. בבנקאות מסחרית, סך הלוואות והמקדמות מורכב מסכומים שנמשכו בתיקי האשראי הבאים: תאגידיים, ריבונניות, בנקים, הלוואות מיוחדות, ישויות קטנות ובינוניות המטופלות כתאגידיים וחובות תאגידיים שנרכשו (purchased corporate receivables). כמו כן ייכלל הערך בספרים של ניירות ערך המוחזקים בתיק הבנקאי.

כמו בגישה הסטנדרטית, סך דרישת ההון לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית, מחושבת כסיכום פשוט של דרישות ההון הפיקוחי עבור כל אחד משמונת קווי העסקים.

הכנסה גולמית שלילית תטופל כמפורט בגישה הסטנדרטית.

כאשר הותר לתאגיד בנקאי להשתמש בגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית, הוא לא יוכל לחזור ולהשתמש בגישה הסטנדרטית ללא אישור מראש של המפקח. ראה אופן חישוב ההכנסה הגולמית בנספח ב'.

663ג. קריטריוני כשירות לגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית

תאגיד בנקאי המבקש ליישם את הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית, יפנה מראש למפקח לצורך קבלת היתר, ויוכיח:

א. עמידה בקריטריוני הכשירות של הגישה הסטנדרטית;

ב. שהוא פעיל בעיקר בתחומי הבנקאות הקמעונאית והמסחרית, כך שלפחות 90% מהכנסותיו נובעות מפעילויות אלו;

ג. חלק משמעותי מהפעילות הקמעונאית והמסחרית מורכב מהלוואות בעלות סיכון גבוה לכשל (PD), השווה או גבוה מ- 3.5%, ושאומדן הסיכון התפעולי לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית יהיה נכון יותר.

2. גישות מדידה מתקדמות

.683 – .664 בטל.¹⁰⁹,¹¹⁰

---

¹⁰⁹ בטל.

¹¹⁰ בטל.

נספח א'

מיפוי קווי עסקים

קבוצות פעילות	רמה 2	רמה 1
מיזוגים ורכישות, חתמות, הפרטות, איגוח, מחקר, חוב (ממשלתי, בעל תשואה גבוהה), מניות, סינדיקציות, הנפקות ראשוניות (IPO), הנפקות משניות (secondary private placements)	מימון תאגידי	מימון תאגידי (Corporate Finance)
	מימון ממשלות/רשויות מקומיות	
	בנקאות ייעוץ (Merchant Banking)	
	שירותי ייעוץ (Advisory Services)	
הכנסה קבועה, מניות, מטבע חוץ, סחורות, אשראי, מימון (funding), פוזיציות ני"ע עצמיות, הלוואות וריפו, תיווך (brokerage), חובות, תיווך עיקרי (prime brokerage)	מכירות (Sales)	סחר ומכירות (Trading & Sales)
	עשיית שוק (Market Making)	
	פוזיציות בבעלות תאגיד בנקאי (Proprietary Positions)	
	אג"ח (Treasury)	
הלוואות והפקדות קמעונאיות, שרותי בנקאות, נאמנות ועזבונות.	בנקאות קמעונאית	בנקאות קמעונאית (Retail Banking)
	בנקאות פרטית (Private Banking)	
	שירותי כרטיסי אשראי פרטי (merchant)/מסחרי/תאגידי, private labels וקמעונאות.	שירותי כרטיסי אשראי (Card Services)
מימון פרוייקט, נדל"ן, מימון ייצוא, מימון סחר, נכיונות, חכירה, ערבויות, שטרי חליפין (bills of exchange).	בנקאות מסחרית	בנקאות מסחרית (Commercial Banking)
תשלומים ותקבולים, העברות כספים, סליקה וסילוקין (clearing and settlement)	לקוחות חיצוניים (External Clients)	תשלומים וסילוקין ²⁵⁴ (Payment & Settlement)
ניהול חשבונות עבור צד ג' (escrow), תקבולי הפקדות (depository receipts), השאלת ני"ע (customers), פעולות עבור תאגידי (corporate actions).	משמורת (Custody)	שרותי סוכנות (Agency Services)
סוכנים משלמים ומנפיקים (Issuer and paying agents).	סוכנות תאגידי (Corporate Agency)	
	נאמנות תאגידי (Corporate Trust)	

²⁵⁴ הפסדי תשלומים וסילוקין הקשורים לפעילות העצמית של תאגיד בנקאי ישולבו בקווי העסקים, על פי ניסיון העבר של התאגיד הבנקאי, הם קווי העסקים הרלבנטיים לכל אחד מההפסדים.

קבוצות פעילות	רמה 2	רמה 1
מאגרי, נפרד, קמעונאי, תאגידי, סגור, פתוח, מניות פרטיות.	ניהול כספים עם שיקול דעת (Discretionary Fund Management)	ניהול נכסים (Asset Management)
מאגרי, נפרד, קמעונאי, תאגידי, סגור, פתוח.	ניהול כספים ללא שיקול דעת (Non-Discretionary Fund Management)	
ביצוע ושרות מלא (Execution and full service)	תיווך קמעונאי	תיווך קמעונאי (Retail Brokerage)

עקרונות למיפוי קו עסקים²⁵⁵

- א. כל הפעילויות ימופו לשמונת קווי העסקים ברמה 1 באופן חד ערכי (mutually exclusive) ובמיצוי הדדי (jointly exhaustive).
- ב. כל פעילות, בנקאית או שאינה בנקאית, שאינה ניתנת למיפוי למסגרת קווי עסקים, אך מייצגת פונקצית עזר (ancillary) לפעילות הנכללת במסגרת, תיכלל בקו העסקים אליו משתייכת הפעילות בה היא תומכת. אם פעילות העזר תומכת ביותר מקו עסקים אחד, אזי חובה להשתמש בקריטריון מיפוי אובייקטיבי.
- ג. כאשר ממפים הכנסה גולמית, ולא ניתן למפותה לקו עסקים מסוים, אזי יש למפותה לקו העסקים בו דרישת ההון היא הגבוהה ביותר. גם פעילויות העזר ישויכו לאותו קו עסקים.

הנחיות משלימות למיפוי קו עסקים²⁵⁵

קיים מגוון גישות תקפות בהן יוכלו תאגידיים בנקאיים לעשות שימוש כדי למפות את פעילויותיהם לשמונה קווי עסקים, בהנחה שהגישה בה הם עושים שימוש עומדת בעקרונות מיפוי קו העסקים. למרות זאת, הפיקוח על הבנקים ער לכך שמשפר תאגידיים בנקאיים יבקשו הנחיות נוספות. לפיכך מובאת להלן דוגמה לגישה אפשרית אחת בה יכול תאגיד בנקאי להשתמש לצורך מיפוי הכנסתו הגולמית:

הכנסה גולמית בבנקאות קמעונאית כוללת הכנסת ריבית נטו על הלוואות ומקדמות ללקוחות קמעונאיים וישויות קטנות ובינוניות (SME) המטופלות כקמעונאיות, בתוספת עמלות הקשורות לפעילויות קמעונאיות מסורתיות, הכנסה נטו מעסקאות החלף ונגזרים המוחזקים לגידור (hedge) התיק הבנקאי הקמעונאי, והכנסה מחייבים קמעונאיים שנרכשו. לצורך חישוב הכנסת ריבית נטו לבנקאות קמעונאית, תאגיד בנקאי לוקח את הכנסות הריבית מהלוואות ומקדמות ללקוחות קמעונאיים ומפחית את הממוצע המשוקלל של עלות מימון הלוואות (מכל מקור שהוא – קמעונאי או הפקדות אחרות).

באופן דומה, הכנסה גולמית לבנקאות מסחרית כוללת הכנסת ריבית נטו על הלוואות ומקדמות לתאגידיים (כולל ישויות קטנות ובינוניות המטופלות כתאגידיים), לקוחות בין-בנקאיים (interbank) וריבונות וכן רווח מחייבים תאגידיים שנרכשו (purchased retail receivables), בתוספת עמלות הקשורות לפעילויות מסחריות מסורתיות לרבות התחייבויות, ערבויות, שטרי חליפין (bills of exchange), הכנסה נטו (מתשלומי ריבית (coupons) ודיבינד) מניירות ערך המוחזקים בתיק הבנקאי ורווחים/הפסדים מעסקאות החלף ונגזרים המוחזקים לגידור (hedge) התיק הבנקאי המסחרי. כאמור, חישוב הכנסת הריבית נטו מבוסס על הכנסות ריבית על הלוואות ומקדמות לתאגידיים, לקוחות בין-בנקאיים וריבונות, בניכוי הממוצע המשוקלל של עלות מימון הלוואות אלו (מכל מקור שהוא).

עבור סחר ומכירות, הכנסה גולמית כוללת רווחים/הפסדים ממכשירים המוחזקים למטרות מסחר (בתיק המשוערך לשווי שוק), בניכוי עלות מימון ובתוספת עמלות מתיווך סיטונאי.

עבור חמשת קווי העסקים האחרים, הכנסה גולמית מורכבת בעיקר מעמלות נטו (fees/commissions) בכל אחד מעסקים אלו. תשלומים וסילוקין מורכב מעמלות המיועדות לכיסוי הפרשות בגין עסקאות תשלומים/סילוקין לצדדים סיטונאיים נגדיים. ניהול נכסים הוא ניהול נכסים עבור אחרים.

- ד. תאגידים בנקאיים יכולים להשתמש בשיטות תמחור פנימיות לצורך חלוקת ההכנסה הגולמית בין קווי עסקים, ובתנאי שסך ההכנסה הגולמית של התאגיד הבנקאי (כפי שנרשמה לפי גישת האינדיקטור הבסיסי) עדיין שווה לסך ההכנסה הגולמית עבור 8 קווי העסקים.
- ה. מיפוי פעילויות לקווי עסקים לצורך חישוב דרישות ההון הפיקוחי בגין הסיכון התפעולי, יהיה עקבי עם ההגדרות של קווי העסקים בהם נעשה שימוש לצורך חישוב דרישות ההון הפיקוחי בקטגוריות סיכון אחרות, סיכוני אשראי ושוק. לכל סטייה מעיקרון זה יהיה הסבר ברור והיא תתועד.
- ו. תהליך המיפוי יתועד בבירור. במיוחד, הגדרות בכתב של קווי עסקים יהיו ברורות ומפורטות ע"מ לאפשר לצד ג' להעתיק (replicate) את המיפוי. התיעוד חייב, בין היתר, לכלול את ההסבר לסטיות או לשיקול דעת שונה, ולהישמר ברשומות.
- ז. ייושמו תהליכים להגדרת המיפוי של פעילויות ומוצרים חדשים.
- ח. ההנהלה הבכירה אחראית למדיניות המיפוי (הכפופה לאישור הדירקטוריון).
- ט. תהליך המיפוי לקווי עסקים יהיה כפוף לסקירה בלתי תלויה.

נספח ב'

חישוב הכנסה גולמית

א. חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) -

להלן מוצג אופן חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת ה-BIA. אופן החישוב תואם את הוראות הדיווח לציבור כפי שפורסמו ע"י המפקח על הבנקים.

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	חכ"א	תאגיד בנקאי	הפריט
	ביאור		
xx	23	20	הכנסות והוצאות ריבית/הכנסות ריבית, נטו – ראה פירוט נוסף
xx	--	21	הכנסות מימון שאינן מריבית – ראה פירוט נוסף
xx	22	--	הכנסות מעסקאות בכרטיסי אשראי
xx	--	22	עמלות
xx	24	23	הכנסות אחרות – ראה פירוט נוסף
(xx)	25	26	הוצאות אחרות/ הוצאות תפעול – ראה פירוט נוסף
xx	8	6	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד כלולות) לפני השפעת מס – ראה פירוט נוסף
xx			סה"כ הכנסה גולמית
× 15%			15%
xxx			הקצאת הון לפי גישת האינדיקטור הבסיסי

א. חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) -

(1) תאגידי בנקאיים

ביאור 6 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	ב. חלק התאגיד הבנקאי ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות
xx	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות) לפני השפעת המס
xxx	סה"כ רווחים (הפסדים) בחברות מוחזקות

ביאור 20 – הכנסות והוצאות ריבית

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	א. הכנסות ריבית
xx	מאשראי לציבור
xx	מאשראי לממשלה
xx	מפיקדונות בבנקים
xx	מפיקדונות בבנק ישראל וממזומנים
xx	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
xx	מאיגרות חוב
xx	מנכסים אחרים
	ב. הוצאות ריבית
(xx)	על פיקדונות הציבור
(xx)	על פיקדונות הממשלה
(xx)	על פיקדונות מבנק ישראל וממזומנים
(xx)	על פיקדונות מבנקים
(xx)	על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(xx)	על איגרות חוב
(xx)	על התחייבויות אחרות
xxx	סה"כ הכנסות והוצאות ריבית

א. חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) -

(1) תאגידים בנקאיים - (המשך) -

ביאור 21 – הכנסות מימון שאינן מריבית

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
xx	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור
xx	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM
xx	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
xx	הפרשי שער
xx	רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקאות איגוח
xx	רווחים (הפסדים) נטו בגין הלוואות שנמכרו
xxx	סה"כ הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
	ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר
xx	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
xx	דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר
xxx	סה"כ הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר
xxx	סה"כ הכנסות מימון שאינן מריבית

ביאור 23 - הכנסות אחרות

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
xx	דמי ניהול מחברות קשורות
xx	רווח ממימוש נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים
xx	אחרות (פרט אם מהותי)
xxx	סה"כ הכנסות אחרות

ביאור 26 - הוצאות אחרות

הפריט	לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx
עמלות	(xx)
הפסד בגין נכסים שנתקבלו בגין סילוק אשראים	(xx)
תשלומי קנסות לבנק ישראל	(xx)
סה"כ הוצאות אחרות	(xxx)

א. חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) -

(2) חברת כרטיסי אשראי

ביאור 8 - השקעות בחברות מוחזקות ופרטים על חברות אלה

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	ב. חלק החברה ברווחי (הפסדי) חברות מוחזקות
xx	חלקה של החברה ברווחים (הפסדים) מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (במאוחד - כלולות) לפני השפעת המס
xxx	סה"כ רווחים (הפסדים) בחברות מוחזקות

ביאור 23 – הכנסות ריבית, נטו

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	א. הכנסות ריבית
xx	מאשראי למחזיקי כרטיס
xx	מאשראי לבתי עסק
xx	מפיקדונות בבנקים
xx	מניירות ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר
xx	מאיגרות חוב
xxx	סה"כ הכנסות ריבית
	ב. הוצאות ריבית
(xx)	לתאגידים בנקאיים
(xx)	על ניירות ערך שהושאלו או נמכרו במסגרת הסכמי רכש חוזר
(xx)	על איגרות חוב
(xxx)	סה"כ הוצאות ריבית
xxx	סה"כ הכנסות ריבית, נטו

א. חישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת האינדיקטור הבסיסי (BIA) -

(2) חברת כרטיסי אשראי – (המשך) -

ביאור 24 – הכנסות אחרות

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
	א. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
xx	חלק לא אפקטיבי ביחסי גידור
xx	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים ALM
xx	דיבידנד ממניות זמינות למכירה
xx	הפרשי שער
xx	רווחים (הפסדים) נטו בגין עסקאות איגוח
xx	רווחים (הפסדים) נטו בגין הלוואות שנמכרו
xxx	סה"כ הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
	ב. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרת מסחר
xx	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
xx	דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר
xxx	סה"כ מפעילויות מסחר
xxx	סה"כ הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר
xx	מהשכרת נכסים
xx	אחרות (פרט אם מהותי)
xxx	סה"כ הכנסות אחרות

ביאור 25 – הוצאות תפעול

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
(xx)	עמלות למנפיקים אחרים
(xx)	עמלות לשב"א ומס"ב
(xx)	תשלומי קנסות לבנק ישראל
(xxx)	סה"כ הוצאות תפעול

ב. חישוב הכנסה גולמית לפי הגישה הסטנדרטית (TSA) -

ההכנסה הגולמית לפי גישת TSA, תחושב בדומה לחישוב ההכנסה הגולמית לפי גישת BIA אך תפולח ל- 8 קווי העסקים בהתאם לנספח א'. יובהר שסך ההכנסה הגולמית מ- 8 קווי העסקים בגישת ה- TSA שווה לסך ההכנסה הגולמית לפי גישת ה- BIA.

ג. חישוב הכנסה גולמית לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA) -

חישוב יתרת הלוואות ומקדמות לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA) -

הלוואות ומקדמות בקו העסקים הקמעונאי -

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט
xx	מזומנים (ביאור 2) מזומנים (לפי סעיף 23 (א) עמ' 662-1 בהוראות הדיווח לציבור). קיים כסעיף נפרד בדיווח לפיקוח על הבנקים.
xx	אשראי לפרטיים – דיור (תוספת ו' ¹) אשראי לאנשים פרטיים לדיור לפי תוספת ו' (סעיף 2 (ו) (9) עמ' 640-5.2).
xx	אשראי לפרטיים – אחר (תוספת ו' ²) אשראי לאנשים פרטיים אחר לפי תוספת ו' (סעיף 2 (ו) (9) עמ' 640-5.2 ²).
xx	הפרשה ספציפית לדיור (ביאור 4)
xx	סה"כ יתרת הלוואות ומקדמות
× 3.5%	זקיפת מרווח של 3.5%
xxx	הכפלה ב- 12% - הקצאת ההון בגין קו העסקים הקמעונאי

¹ היתרות בתוספת ו' מוצגות לפני ניכוי הפרשה כללית והפרשה נוספת.

² הסכום מוגבל ל- 400,000 ₪ אלא אם קיימות נסיבות מיוחדות המצביעות על כך שהאשראי הוא פרטי.

ג. חישוב הכנסה גולמית לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA) - (המשך)

חישוב יתרת הלוואות ומקדמות לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA) - (המשך)

חישוב הלוואות ומקדמות בקו העסקים המסחרי -

לתקופה שהסתיימה ביום 31.12.xx	הפריט	
xx	פיקדונות בבנקים (לפי סעיף 23 (ב) עד 23 (ה) עמ' 1-662 בהוראות הדיווח לציבור).	פיקדונות בבנקים, בניכוי מזומנים (ביאור 2)
xx	אגרות חוב מוחזקות לפדיון (לפי סעיף 24 (ב) עמ' 2-662 בהוראות הדיווח לציבור).	אג"ח מוחזקות לפדיון (ביאור 3)
	ניירות ערך זמינים למכירה (לפי סעיף 24 (ד) עמ' 4-662 בהוראות הדיווח לציבור).	ני"ע זמינים למכירה (ביאור 3)
xx	יתרת האשראי לציבור (לפי ביאור 4) בניכוי האשראי לאנשים פרטיים (לדיוור ואחר) מתוספת ו'.	אשראי לציבור, בניכוי אשראי לפרטיים (ביאור 4)
xx		יתרת הפרשה ספציפית (ביאור 4)
xx	אשראי לממשלה (לפי סעיף 31 עמ' 12-662 בהוראות הדיווח לציבור).	אשראי לממשלה (ביאור 5)
xx	סה"כ יתרת הלוואות ומקדמות	
× 3.5%	זקיפת מרווח של 3.5%	
xxx	הכפלה ב- 15% - הקצאת ההון בגין קו העסקים המסחרי	

הבהרות :

יתרת האשראי לא כוללת יתרות חוץ מאזניות.

יתרת האשראי תהיה לפני הפרשה כלשהי (כגון הפרשות ספציפית, נוספת, כללית או הפרשה בגין ריבית).

ג. חישוב הכנסה גולמית לפי גישת ה- ASA (המשך)

חישוב יתרת הלוואות ומקדמות לפי הגישה הסטנדרטית האלטרנטיבית (ASA) - (המשך)

חישוב הכנסה גולמית ביתר 6 קווי העסקים –

דיווח לציבור ביאור מס'	הסעיף
20	הכנסות והוצאות ריבית :
	א.20. הכנסות ריבית :
xx	מנכסים אחרים
	ב.20. הוצאות ריבית :
(xx)	על התחייבויות אחרות
xx	ד.20. הכנסות ריבית על בסיס צבירה מאיגרות חוב למסחר
21	הכנסות מימון שאינן מריבית
	א.21. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות שאינן למטרות מסחר
xx	הפרשי שער (בגין נכסים אחרים, התחייבויות אחרות)
	ב.21. הכנסות מימון שאינן מריבית בגין פעילויות למטרות מסחר :
xx	הכנסות (הוצאות) נטו בגין מכשירים נגזרים אחרים.
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של מניות למסחר, נטו
xx	רווחים (הפסדים) שמומשו ושטרם מומשו מהתאמות לשווי הוגן של אג"ח למסחר, נטו
xx	דיבידנדים שהתקבלו ממניות למסחר
22	עמלות * :
xx	עמלות מפעילות בני"ע
xx	עמלות מהעברת שכ"ד
xx	עמלות ומרווח לפי מידת הגביה מכספי אוצר
xx	עמלות ומרווח לפי מידת הגביה אחרים
	* (לא יכללו הכנסות בגין דמי ניהול ועמלות מביטוח חיים ומביטוח דירות)
23	הכנסות אחרות :
xx	סך כל ההכנסות האחרות (להוציא רווח מקופת פיצויים ורווח או הפסד הון ממכירת בניינים וציוד)
6	השקעות בחברות מוחזקות :
	ב.6. חלק התאגיד הבנקאי ברווחים או הפסדים של חברות מוחזקות :
xx	חלקו של התאגיד הבנקאי ברווחים מפעולות רגילות של חברות מוחזקות (לפני מס)
26	הוצאות אחרות :
(xx)	עמלות (שאינן בגין שירותי מיקור חוץ)
xx	סה"כ הכנסה גולמית
xxx	הכפלה ב- 18% - הקצאת ההון בגין הכנסה מיתר 6 קווי העסקים

סך דרישת ההון תהיה סיכום פשוט של דרישות ההון לכל קווי העסקים.